

Täysistunto

Keskiviikko 22.9.2021 klo 14.00—18.19

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lähtökohtana on ollut, että mahdollisimman korkean rokotekattavuuden ansiosta yhteiskuntaa voidaan pitää pysyvästi auki. Uudistetussa hybridistrategiassa on esitetty askelmerkit yhteiskunnan hallituksi avaamiseksi. Valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista luovutaan, kun rokotusten kohderyhmään kuuluvien, 12 vuotta täyttäneiden, vähintään 80 prosentin rokotekattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokotusta. Strategiassa määritellään välineet, joita jatkossa alueilla voidaan käyttää mahdollisen paikallisen tartuntaryppään hoitamiseen, kun epidemian alueellisista vaihekuvauksista on luovuttu ja siirrytään yhdenmukaiseen paikallistason epidemiantorjuntaan.

Tiistaina hallitus antoi eduskunnalle esityksen tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Muutokset on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden loppuun asti. Hallituksen esitykseen sisältyvät säännökset sekä koronapassista että niin sanottujen rajapykäliden jatkosta, ja esittelen tässä molemmat.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä eli koronapassista. Koronapassin käyttöönottoa on valmisteltu STM:n johdolla yhdessä muiden ministeriöiden kanssa elokuusta 2021. [Ben Zyskowicz: Eli liian myöhään!] Koronapassi toimisi terveysturvallisena vaihtoehtona rajoituksille. Toiminnanharjoittaja voisi halutessaan tietyin edellytyksin edellyttää tilaisuuteen osallistuvilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä. Koronapassin käyttö on toimijoille vapaaehtoista.

Koronatodistuksen käyttöä vaihtoehtona rajoituksille voitaisiin edellyttää ravintoloissa ja yökerhoissa sekä yleisötilaisuuksissa, kuntosaleilla ja muissa urheiluun tai liikuntaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

käytettävissä sisätiloissa, uimahalleissa ja kylpylöissä, tanssipaikoissa ja rytmiharrastustoimintaan käytettävissä tiloissa, huvi- ja teemapuistoissa, eläintarhojen sisätiloissa, sisäleikkipuistoissa ja sisäleikkipaikoissa sekä museoissa, näyttelytiloissa ja muissa vastaavissa kulttuuritiloissa.

Koronatodistus voisi olla käytössä vain silloin jos rajoituksia on voimassa. Koronapassi ei ole vaihtoehto rajoituksille silloin jos viranomainen on sulkenut tilan tai kieltänyt yleisötilaisuuden kokonaan koronatilanteen vuoksi. Tavoitteena on, että koronapassin avulla voisi järjestää erilaisia tilaisuuksia ja tarjota palveluita asiakkaille, mikäli toimintaan merkittävän tautiryppään ilmaantumisen myötä kohdistuisi viranomaisten päättämiä rajoituksia epidemian hallitsemiseksi. Koronapassilla asiakkaat ja osallistujat voisivat osallistua erilaisiin tilaisuuksiin ja pääsisivät erilaisiin asiakastiloihin terveysturvallisesti.

Koronapassia voitaisiin edellyttää 12-vuotiailta ja sitä vanhemmilta. Lasten oikeuksien toteuttamisen varmistamiseksi 12—17-vuotiaiden testaaminen koronatodistuksen saamista varten olisi turvattu julkisessa terveydenhuollossa, jos lapsi ei olisi saanut koronarokotteita. Jotta todistus olisi otettavissa käyttöön esimerkiksi harrastustoiminnassa, epidemiatilanteen tulisi muuttua sillä tavoin huonommaksi, että paikalliset viranomaiset pitäisivät välttämättömänä kohdistaa harrastustoimintaan nykytilanteesta poikkeavia rajoituksia.

Koronapassina toimisi EU:n koronatodistus, jonka saa Omakannasta tai tarvittaessa paperisena terveydenhuollosta. Koronapassi luettaisiin THL:n Koronatodistuksen lukija -sovelluksella. Sovelluksen saisi maksutta yleisimmistä sovelluskaupoista.

Lisäksi säädettäisiin todistukseen liittyvien henkilötietojen käsittelystä sekä tehtäisiin uudesta sääntelystä johtuvia täsmennyksiä viranomaisvalvontaa koskeviin säännöksiin.

Lain EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa vuoden loppuun saakka.

Arvoisa puhemies! Tartuntatautilain rajaturvallisuutta eli terveysturvallista maahantuloa koskevat säännökset lisättiin tartuntatautilakiin ensimmäisen kerran väliaikaisesti keuhkokuumeen. Muutokset tulivat voimaan heinäkuun 12. päivänä ja ovat voimassa lokakuun puoliväliin asti. Nyt näiden pykälien voimassaoloa on tarkoitus jatkaa. Säännösten voimassaolon jatkamisella pyritään edelleen ehkäisemään ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen leviäminen Suomeen. Säännökset pysyisivät pääosin ennallaan, joitakin tarkennuksia lukuun ottamatta.

On edelleen tärkeää huolehtia siitä, että koronaviruksen sekä mahdollisesti uusien muuntuneiden viruskantojen tulo Suomeen voidaan estää mahdollisimman tehokkaasti. Rokotekattavuutemme ei valitettavasti vielä tällä hetkellä ole niin korkea, että voisimme näistä rajoituksista luopua. Eli vieläkin on tärkeää huolehtia väestön suojaamisesta rajan yli tulevilta viruksilta. Siksi hallitus on säännösten jatkoa esittänyt. On kuitenkin hyvä muistaa, että täydellä, hyväksytyllä rokotesarjalla Suomeen on jo päässyt pidemmän aikaa vapaasti kaikista maista. Lisäksi EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset voivat saapua Suomeen vapaasti myös silloin kun heillä on esittää todistus alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta taudista.

Rokottamattomien matkustajien terveysturvallinen saapuminen Suomeen suojelee hybridistrategian päätavoitetta yhteiskunnan pitämisestä pysyvästi auki ja niitä Suomessa asuvia, jotka eivät ole rokotuksia vielä saaneet. Vastaavanlaisia maahantulon rajoituksia on voimassa lähes kaikissa muissa EU- ja Schengen-valtioissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tartuntatautilain väliaikaisia säännöksiä 16 a—16 g, 87 a ja 89 a § ehdotetaan jatkettavaksi. Voimassa olevaan tapaan Suomeen saapuvilta yli 16-vuotiailta henkilöiltä edellytettäisiin edelleen joko todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta koronavirustaudista, saadusta hyväksyttävästä koronavirusrokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta koronavirus-testistä. Heidän, joilla on todistus ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta luotettavasta koronavirus-testistä tai ensimmäisestä koronavirusrokoteannoksesta, tulisi käydä toisessa testissä kolmen—viiden päivän kuluessa maahantulosta. Jos henkilöllä ei olisi mitään näistä todistuksista hänen tullessaan Suomeen, hänen tulisi käydä koronavirus-testissä Suomeen saavuttuaan ja toisessa testissä kolmen—viiden päivän kuluttua.

Laissa määriteltäisiin myös eräitä poikkeusryhmiä, joilta näitä todistuksia ei vaadittaisi. Nämä poikkeusryhmät ovat hallituksen esityksessä samat kuin voimassa olevassa laissa. Tämän lisäksi todistus- ja testivelvollisuus ei koskisi henkilöitä, jotka ovat viimeisen kahden viikon aikana ennen Suomeen saapumistaan oleskelleet vain sellaisissa maissa tai sellaisilla alueilla, missä koronavirustaudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä. Näistä maista ja alueista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetus annetaan siten, että se tulee voimaan samaan aikaan lain säännösten kanssa 16.10.

Tartuntatautilakiin lisättäisiin myös pysyvästi virka-apua täydentävää sääntelyä Tullin osalta. Muutos mahdollistaisi sen, että Tulli voisi antaa virka-apua terveystodistusten tarkastamisessa. Tätä muutosta on myös Tulli itse toivonut, ja muutos helpottaa kuntien resurssitarvetta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt käydään napakka debatti, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.11 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän hallituksen esityksen esittelystä. Kyseessä on rajoitukset, joiden arvioinnissa pitää aina lähteä siitä, ovatko ne välttämättömiä. Nyt kun nämä tulevat eduskuntaan, niin oma toiveeni on tietenkin... Voin luvata, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ainakin tulee erittäin tarkkaan näihin perehtymään ja myös arvioimaan sitä, onko tautitilanne asiantuntijoiden kuulemisen perusteella edennyt siihen suuntaan — huomioiden myös rokoteohjelmien ja rokotekattavuuden edistyminen — että samanlaisten rajoitusten jatkaminen vaikkapa matkustamisen osalta on vielä perusteltua kuin mitkä nyt ovat voimassa lokakuun 15. päivään saakka.

Oikeastaan olen erityisesti huolissani siitä, minkälainen viesti Suomesta on lähtenyt tämän viimeisen vuoden aikana ulospäin. Se viesti ei ole ollut semmoinen, että matkustajat ovat Suomeen tervetulleita. Meidän lentoliikenteestä on elpynyt vain 20 prosenttia pandemiaa edeltävän ajan tasolle, mutta muut Euroopan maat ovat pystyneet nostamaan jo 50 prosenttiin tai yli. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.12 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän on pystyttävä yhteensovittamaan edelleen vallitseva mutta monella tavalla erilainen koronaepide-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

mia ja sitten toisaalta maan avaaminen ja siinä yhteydessä elinkeinoelämän entistä voimakkaampi elpyminen. No, mikä on tämä koronatilanne tällä hetkellä? Siinähan olennainen ero vuodentakaiseen tilanteeseen on se, että tällä hetkellä maassamme on annettu yli 7 miljoonaa rokotetta, mutta toisaalta meillä on deltavirus, ja tämä ero näkyy siinä, että vuosi sitten meillä elo—syyskuun vaihteessa oli vain kymmenen potilasta sairaalassa, vaikka ei kehtään oltu rokotettu. Tänä vuonna sinä samana ajankohtana meillä oli sata potilasta sairaalassa, koska meillä on tarttuvampi virus.

Meidän täytyy huolehtia rajoista. Me pystymme kyllä huolehtimaan siitä, mitä täällä maan sisällä tehdään, mutta me emme saa päästää turhaan meidän maan rajojen sisälle tartuntoja, ja sen takia me tarvitsemme edelleen kohtuullista kontrollia, mutta, [Puhemies koputtaa] korostan, kohtuullista, kuten tämä esitysikin on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

14.13 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä koronapolitiikassa minua huolestuttaa, että pyritään enemmän siihen, että saadaan aikaan sellaista turvallisuudentunnetta, joka ei oikein perustu mihinkään, ja sitten ne epidemiologiset seikat kulkevat ihan toista tietä — ne, joihin pitäisi oikeasti puuttua.

On todettu, että pahemmin koronaan sairastunut saattaa tartuttaa itse asiassa vähemmän, koska hän jää kotiin sairastamaan. Sen sijaan lievempioireinen ihminen saattaa tartuttaa herkemmin, koska hän ei havaitse sitä sairastumista ja kulkee tartuttamassa muita. On jokseenkin epäselvää nykytutkimuksen valossa, kuinka paljon rokotetut tartuttavat muita vähemmän vai tartuttavatko rokotetut yhtä helposti. Silti te esitätte koronapassia ja kansalaisten asettamista eriarvoiseen asemaan hyvin kevyin perustein. Yksilönvapaus menetetään ja saadaan ehdollisena takaisin. Miten te koette tämän [Puhemies koputtaa] epidemiologisesti perusteltuna?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.14 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän todella hyvänä asiana, että koronapassilainsäädäntö on viimeinkin saapunut tänne eduskuntaan. Se on myöhässä, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Tässä edellä edustaja Tavio esitti problematiikkaa liittyen ihmisten yhdenvertaisuuteen erilaisten tilaisuuksien ja ylipäätään tapahtumien edessä. Itse nostaisin esiin sellaisen asian, että kun koronapassissa myöskin tämä negatiivinen koronatestituloksella on yksi olennainen elementti, niin on tärkeää, että sen negatiivisen koronatestituloksen saa suhteellisen edullisesti. Nyt jos menee yksityiselle täällä Suomessa, niin sehän maksaa 170 euroa, jopa enemmän. Pitäisi olla mahdollisuus myös tehdä se testi apteekissa, antigeenitesti muutamalla kymppillä, jolloin se olisi helpommin saatavilla kaikille ihmisille, jotka eivät jostakin syystä halua sitä rokotetta ottaa mutta haluavat kuitenkin osallistua erilaisiin tapahtumiin, kun tietävät, että heillä ei tätä koronavirusta ole. [Puhemies koputtaa] Voisitteko ottaa kantaa, arvoisa ministeri, tähän apteekkien mahdollisuuteen tehdä näitä testejä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

14.16 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan koronapassin käyttöönottoa Suomessa. Kiitos hallitukselle, että esitys on nyt meillä käsittelyssä täällä. [Ben Zyskowitz: Siitä kiitetään, että myöhästyi puoli vuotta!]

Keskustelussa on huomioitava myös se seikka, että teho-osastoilla hoidetaan tällä hetkellä lähinnä vain rokottamattomia ihmisiä. Työkalupakkiin tulevien epidemioiden varalta tarvitsemme koronapassin kaltaisia keinoja, koska tämä ei ole viimeinen pandemia tällä planeetalla. Nyt pääsemme testaamaan sen käyttöä Suomen olosuhteissa, muualla sen käyttö jo sujuu. Seuraava aalto tai uudet virusmuunnokset odottavat kulman takana. Olemassa oleva EU-koronatodistus riittää, emmekä tarvitse muita sovelluksia tähän käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.16 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on kannattanut koronapassin mahdollisimman ripeää toteuttamista perusoikeudet ja yhdenvertaisuus huomioiden. Koronapassi on yksi työkalu, ja on tärkeää tosiaan muistaa, että tämä on siis vaihtoehto rajoituksille ja tämä malli on aika erilainen kuin ne koronapassit, joita tällä hetkellä on käytössä muissa Euroopan maissa.

Itse haluaisin kiinnittää huomion lasten asemaan tässä hallituksen esityksessä. Toivon, että esimerkiksi sivistysvaliokunnassa tarkastelemme kriittisesti ikäryhmää 12—17-vuotiaat ja pohdimme sitä, voisiko kenties olla mahdollista nostaa tätä ikärajaa 16:een, koska nyt tilanne on se, että se asettaa eri-ikäiset lapset mahdollisesti hyvin eriarvoiseen asemaan ja me saatetaan olla itse asiassa sitten tilanteessa, [Puhemies koputtaa] jossa itse asiassa koronapassi rajoittaa enemmän [Puhemies: Kiitoksia!] kuin nykyainsäädännön puitteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.17 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olipa koronapassin hyödyistä mitä mieltä tahansa, niin kyllä tämä hanke on nyt tässä vaiheessa jälkijätöinen. Monet maat ovat jo luopumassa koronapasseistaan ja avaamassa yhteiskuntia kaikille. Ajattelen, että kyllä koronapassi myös merkitsisi kajoamista yksilön oikeuksiin, joten kynnyksen sellaisen käytölle tulisi olla korkea. Tämän hetken sairaala- ja tehohoito-kuormitus eivät puolla hankkeen toteuttamista. Korkea rokotekattavuus on tärkeä tavoite, mutta mielestäni siihen tulee pyrkiä aidon vapaaehtoisuuden pohjalta, aivan niin kuin on päästy muidenkin rokotteiden osalta. Ja jos tätä koronapassia käytettäisiin jonkinlaisena pakotteena rokotteiden ottamiseen, niin se saattaisi lietsoa epäluuloja ja vastarintaa koronatoimivia kohtaan. Testien tulisi olla maksuttomia ollakseen oikeudenmukaisia, ja passia varten [Puhemies koputtaa] testaaminen kuormittaisi henkilöstöä, [Puhemies: Kiitoksia!] jota tarvittaisiin nyt muihin töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

14.19 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eilen täällä salissa puhuttiin sisäisestä turvallisuudesta, ja hallituksen mukaan kaikki oli sen suhteen kunnossa. Nyt päivää myöhemmin me käsittelemme täällä hallituksen natsipassiesitystä, jolla ollaan jakamassa kansaa kahtia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisa edustaja, pyydän asiallista kielenkäyttöä.

Siis ihan oikeasti, hyvä hallitus, te olette tällä esityksellä laillistamassa syrjinnän tässä maassa. Ymmärrätekö te, mitä tästä voi seurata? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Werning, olkaa hyvä.

14.19 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallituksen esitys on kannatettava, ja itse olen iloinen erityisesti hallituksen tuomasta esityksestä koskien koronapassin käyttöönottoa. Me jokainen tiedetään se, että tapahtuma-alalla, liikunnan ja kulttuurin alalla viimeiset reilut puolitoista vuotta on hiljaista pidellyt. Tämä on yksi työkalu siihen, että me voidaan mahdollistaa tapahtuma-alan, kulttuurin ja liikunnan tapahtumajärjestäjien toiminta jatkossakin.

Tapasin viime viikolla kulttuurikummiin tiimoilta Teoston henkilöstöä, ja myös sieltä suunnalta toivottiin, että tätä passia ripeästi saataisiin käyttöön. Tällä mennään, mikä tilanne yhteiskunnassa tällä hetkellä on, mutta meidän pitää tehdä kaikkemme siihen, että pystytään järjestämään turvallisesti tapahtumia.

Kannatan lämpimästi koronapassin käyttöönottoa ja uskon, että myös tapahtuma-ala toivottaa tämän tervetulleeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

14.20 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee koronarokotteisiin, niin mehän emme tällä hetkellä tiedä, kuinka kauan ne koronarokotteet suojaavat siltä taudilta. Me tiedämme kuitenkin sen, että myöskin rokotetut voivat tartuttaa sitä tautia eteenpäin ja myöskin saada tartunnan itse, vaikka eivät sairastu niin vakavasti kuin kokonaan rokottamattomat. Pelkästään tämä pudottaa minusta pohjan pois koko koronapassilta.

Sitten haluaisin kysyä ministeriltä: Millä tavalla perustuslakiasiantuntijat ovat kommentoineet perustuslain 6 ja 7 §:iä liittyen yhdenvertaisuuteen ja liittyen henkilökohtaiseen vapauteen ja syrjimättömyyteen? Minkälaisia kannanottoja sieltä on tullut, koska itse lakia lukiessani näen, että tämä koronapassi vahvasti sotii molempia näitä perustuslain pykäliä vastaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Löfström.

14.21 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Precis som ledamot Lohi sade så är det viktigt att riksdagens utskott tittar på om de här hälsokontrollernas förlängning faktiskt är motiverad. Vaccinationerna går framåt i snabb takt och det har gjort att regeringen har beslutat om en ny hybridstrategi för att öppna upp samhället. Det skulle vara viktigt att det också gällde gränserna, för gränserna ställer till stora problem för gränssamhällen som till exempel Åland. Jag vill fråga ministern: Hade man alls övervägt att man till exempel för Norden, som ju har ett likadant vaccinationsläge och ungefär liknande epidemiskt läge som Finland, åtminstone skulle avskaffa hälsokontrollerna. För gränssamhällen som Åland ställer det till problem att åländska lag som spelar i svenska serier på grund av

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

geografin nu är utestängda från att delta i Sverige på grund av att ungdomarna inte ännu har två doser vaccin, och det här är väldigt beklagligt. Lappland har fått [Puhemies koputtaa] ett undantag, men det har inte Åland fått, och det känns orättvist.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack. — Käännös.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.23 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parempi hyvin viivästyneenä kuin ei milloinkaan. On todella hyvä, että koronapassiesitys on vihdoin eduskunnassa. Tuo sydämetön viivyttely on aiheuttanut valtavaa inhimillistä ja taloudellista tuhoa. Jos meillä olisi ollut koronapassi ajoissa, yritykset ja tapahtuma-ala olisivat voineet toimia, mutta hyvä, että voititte ideologisen vastenmielisyyden koronapassia vastaan ja toitte tämän esityksen.

Tapahtumateollisuus on antanut semmoisen lausunnon, että tälle passille olisi tarvetta vielä vuodenvaihteen jälkeenkin, koska esimerkiksi kansainvälisiä suuria tapahtumia järjestetään pitkällä jännteellä ja tartuntatautilain 58 § mahdollistaa vielä sen, että tullaan rajoittamaan tapahtumia. Tämä saattaa estää isot kansainväliset tapahtumat. Kysyn, ministeri: miten te tähän vastaatte, ja voisiko tätä lakia muuttaa vielä täällä eduskunnassa?

Kokoomus kannattaa, että katsotaan ikärajoja lasten osalta. Myöskin toivomme kannanottoa meidän ehdotukseemme, kokoomuksen ehdotukseen, [Puhemies koputtaa] että apteekit otettaisiin mukaan tekemään testejä. [Puhemies: Kiitoksia, aika!] Silloin se olisi sujuvampaa ja edullisempaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.24 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On muistettava, että Suomi on pärjännyt koronan torjunnassa verrattain hyvin kevyillä rajoituksilla ja terveyden ja talouden näkökulmasta hyvin.

Mielestäni on hyvä, että tätä koronapassia on valmisteltu huolellisesti. On tärkeää, että yhteiskuntaa päästään avaamaan ja että tilaisuuksia voidaan pitää, ja varmasti kaikki ajatteleme, että toivottavasti tätä passia ei tarvitsisi edes ottaa käyttöön, koska sehän on vaihtoehto näille erilaisille rajoituksille. Mutta itsekkin korostaisin tätä lasten ja nuorten näkökulmaa, ja näiden 12—17-vuotiaiden tilannetta on kyllä valiokunnissa syytä tarkastella todella huolellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

14.25 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnassa olemme koko tämän kriisin ajan korostaneet taloutta ja terveyttä ja sitä, miten ne menevät käsi kädessä, ja parasta kriisinhoitoa on koko ajan ollut — ja on itse asiassa jatkosakin — se, että hoidamme terveyskriisin kunnolla, jolloin taloutta pystytään pitämään mahdollisimman auki ja ihmisillä on luottamusta myös kuluttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Nyt kun rokotekattavuus on saatu hyvälle tasolle ja kohta ollaan tilanteessa, että kaikilla suomalaisilla on ollut mahdollisuus ottaa kaksi rokotetta, koronapassi on yhdenvertaisuusnäkökulmastakin helpompi ja perustellumpi ottaa käyttöön. Tässä salissa puhutaan nyt paljon viivytystä ja ideologisesta vastustamisesta, mutta tietääkseni myös kokoomuksen ryhmässä jo keväällä tunnistettiin ne yhdenvertaisuusongelmat, jotka tähän koronapassiin liittyvät. Niitä on nyt selkeästi vähemmän, ja olemme oikea-aikaisesti liikkeellä, kun ihmisten saatua kaksi rokotetta saamme vihdoin passin käyttöön. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä oikealta]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

14.26 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannan erityistä huolta siitä, jos jatkossakin, joulun ylikin, matkailu ilman tuplatestejä olisi mahdollista vain kaksi kertaa rokotetuille myös Euroopan unionin jäsenvaltioista. Ministeri on korostanut, että onhan Euroopassa satoja miljoonia ihmisiä, joilla tämä tuplarokotus on. No niin on, mutta onko tässä mietitty loppuun asti sellaista tilannetta, jos ajatellaan vaikka brittiläistä matkanjärjestäjää, että miten hän kerää etukäteen tiedot, keillä on tuplarokotus, keillä ei, ja osaa kohdentaa markkinoinnin sinne. Ruotsissa ei vaadita — Ruotsissa ei vaadita tätä tuplarokotusta ja testata lentokentillä sitä, onko se olemassa. Käykö tässä nyt niin, että meillä on 10 000 kausityöntekijää vailla töitä ja sen sosiaaliset, terveydellisetkin, vaikutukset joulusesongin osalta, jos me ylitulkitsemme tätä... Onko arvioitu tarkkaan, miten tämä pystytään järjestämään niin, että suomalaiset matkanjärjestäjät eivät tässä jää mäkeen ja lumen alle, kun ruotsalaiset menevät ohi?

Lohen avaus tälle oli hyvä, tuki hänelle, [Puhemies koputtaa] mutta hän joutui ilmeisesti jo puhutteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.27 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka yhdyinkin kritiikkiin, miksei passin valmistelua aloitettu jo aikaisemmin, ajattelen sen sitten aikanaan tullessa käyttöön olevan kuitenkin hyvä asia. [Sari Sarkomaa: Kyllä!] On tärkeää mahdollistaa yritysten, liikkeiden ja kauppojen aukiolo sekä erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen. Avoinna oleva yhteiskunta on kaikkein parhainta yritystukea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

14.28 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että tämän koronapassin saa myös, kun on käynyt testissä ja saa siitä negatiivisen testituloksen, joka on voimassa 72 tuntia. Suomen kohdalla kuitenkin testaamisen kulut tulisivat käyttäjälle itselleen maksettavaksi. Tiedämme, että yksityisellä sektorilla tämän testin ottaminen maksaa 200 euroa, ja toisinaan testituloksen saamisessa jopa kestää huomattavan kauan. Esimerkiksi Tanskassa, jossa koronapassi oli jonkin aikaa voimassa — ei ole toki enää — testaaminen oli maksutonta jopa turisteille. Siellä jokainen pääsi nopeasti testiin, sai tuloksen, mistä seuraa se, että koronapassi ei tarkoita samaa kuin pakkorokottautuminen. Tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Suomen tilanteessa ja tässä hallituksen esityksessä käytännössä ainoa vaihtoehto tämän passin saadakseen on rokottautua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

14.29 **Juha Sipilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tämä koronapassihanke tulee vähän myöhässä, [Kokoomuksen ryhmästä: Ai vähän?] niin joka tapauksessa tämä on paljon parempi vaihtoehto kuin yhteiskunnan suljettuna pitäminen. Ilman muuta kannatettava asia. Lyhyesti sanottuna lämmin kannatus: kannattaa viedä nyt nopeasti läpi täällä eduskunnassa ja saattaa asia voimaan. Onpahan ainakin passi sitten takataskussa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa. — Edustaja Mäkelä.

14.30 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina on terveellistä muistaa, että se on peruslähdekohta, että meillä on liikkumisen, elinkeinon ja kokoontumisen vapaus. Se ei ole mikään poikkeus. Jotta niistä voidaan tehdä poikkeuksia, niin se täytyy pystyä perustelemaan välttämättömyydellä.

Tämän rokotepassin perusongelma on se, että jos rokote toimii, niin sitä oikeastaan ei tarvita, ja jos rokotus taas ei toimi, niin sitten sitä ei ainakaan tarvita. Nythän näyttää siltä, että rokotus ei läheskään kokonaan estä taudin saamista eikä sen tartuttamista. Mitä siis oikeastaan tällä passilla todistetaan? Erityisen tuomittavaa on se, että hallitus esittää passia ylipäänsä alaikäisille ja että testi olisi aikuisille maksullinen huomattavaa summaa vastaan. Voisiko ministeri nyt aivan rehellisesti myöntää, että tässä on tosiasiallisesti kysymys rokotepakon säätämisestä koronarokotuksen suhteen tähän maahan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.31 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen hallituksella on monia onnistumisia koronaepidemian torjunnassa Suomessa, mutta viivyttely tämän koronapassin toteuttamisessa on tämän hallituksen ilmeisesti suurin epäonnistuminen koronatoimissa. [Timo Heinonen: Täydellinen!] Kun keväällä kulttuuri- ja tapahtumala ja urheilu — kaikki nämä — tarvitsivat toimintaansa tällaista passia, niin silloin hallituksessa torjuttiin tämä passi typerillä poliittisilla ja oikeudellisilla argumenteilla, joista edustaja Matias Mäkynen antoi täällä näytteen. Nyt kun kaikki toivomme, että tätä passia ei tarvita, nyt te sitä esitätte. Mutta parempi tässä vaiheessa edes, koska tätä kuitenkin saatetaan tarvita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

14.32 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten on sanottua, niin näimme jo keväällä, että koronapassille on tarvetta ja sitä on syytä ruveta valmistelemaan. Se otettiin käyttöön rajoilla nopeassa vaiheessa. Siinä vaiheessa ilmeisesti muissa ministeriöissä oltiin siinä arvioissa, että tämä tautitilanne helpottaa kesän ja syksyn myötä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

eikä tehty esitystä siitä, että tätä olisi tarvetta ruveta valmistelemaan. No, tänä syksynä on kuitenkin näin onneksi tehty, ja nyt kun rokotekattavuus alkaa olla hyvällä tolalla ja jokaisella yli 12-vuotiaalla on pian ollut mahdollisuus ottaa kaksi rokotetta, niin pystymme myös niissä perustuslain puitteissa, jotka edustaja Zyskowiczkin erittäin hyvin tuntee, ottamaan tämän passin käyttöön.

Tämä on erittäin perusteltu esitys. Hienoa, että saamme sen nyt eduskuntaan, mutta myös tunnemme ne reunaehdot, [Sari Sarkomaan välihuuto] jotka lainsäädäntö meille asettaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Jatketaan vielä muutaman puheenvuoron veran. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.33 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huhtikuussa kokoomus esitti koronapassia, ja silloin te, ministeri Kiuru, A-studiossa totesitte 8.4., että koronapassi on yhteiskunnan sulkemisväline. No, nyt tämä on iso epäonnistuminen. Puoli vuotta myöhemmin te tuotte tämän, ja eilen te pahoittelitte tiedotustilaisuudessa, että se viivästyi kaksi tuntia. Olisitte, arvoisa ministeri, pahoitelleet sitä, että tämä on puoli vuotta myöhässä. Menetettiin koko kesä, menetettiin kesän tapahtumat, konsertit ja teatterit isolta osin.

Arvoisa edustaja Lohi: täysi tuki teidän esityksellenne, mutta tuntuu siltä, että te, arvoisat keskustalaiset, olette kovia vain puheissa ja täällä salissa, ja jälleen valiokuntakäsittelyssä te hyväksytte sen, mitä ministeri Kiuru esittää. [Sari Sarkomaan välihuuto — Jani Mäkelä: Pääministeri Kiuru!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

14.34 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin täällä on aiemmin todettu, isossa kuvassa Suomi ja hallitus ovat onnistuneet tässä koronatorjunnassa äärettömän hyvin. Mutta minun täytyy ehkä poiketa siitä normista ja myöntää, että minusta myös hallituksen ja hallituksen edustajien on paikallaan välillä sanoa, että joissakin asioissa emme ole onnistuneet. Minusta oppositio sekä kulttuuritapahtuma- ja ravintola-ala olivat oikeassa siinä, että koronapassin olisi voinut hieman aiemmin — en tiedä, puoli vuottako aiemmin, mutta nopeammin kuin nyt — saada myös Suomessa käyttöön. Eikä se ole synty myöskään hallituksen edustajille myöntää, että hyviä ideoita voi olla myös oppositiossa. Minusta se on täysin normaalia, että näin demokratiassa on. Kaikki viisus ei aina asu pelkästään hallituksessa ja hallituksen edustajissa.

Mutta hyvä, että tämä nyt saadaan. Toivotaan, että sitä voi käyttää tulevaisuudessa, mikäli tilanne heikkenee. Sitä emme kukaan toivo, että se heikkenee. Hyvä, että se nyt saadaan. Ja nämä huomiot, mitä täällä tänään on tehty, toivottavasti valiokunta ja ministeriö ottaa ne jatkossa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja nyt mennään ministerin puheenvuoroon. — Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

14.35 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Tässä oli edustajilla paljon kysymyksiä. Lähdetään näistä rajoista liikkeelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Isossa kuvassa tarkoituksena on, että me pidämme Suomen auki ja otetaan virus rajoilla kiinni. Ei tämä sen oudompaa ja erikoisempaa ole. [Sari Sarkomaa: Kunpa olisi otettu virus kiinni silloin, kun se saatiin!] Nyt kysymys on siitä, minkälainen riski otetaan. Ja työkalut kertovat meille sen, minkälainen riski halutaan ottaa ja minkälainen riski vältetään, kun valitaan näitä työkaluja. Tässä yhteydessä olennaista on se, minkälainen on Suomen rokotekattavuus nyt ja mahdollisesti tulevina kuukausina. Lähtökohta on hyvin selvä: niin kuin täällä aikaisemmin jo totesin, hybridistrategiassa on asetettu tavoitetaso, ja tuolla 80 prosentin rokotekattavuudella me käytännössä pidämme ihmiset pois tehohoidosta. Mutta riittävä rokotekattavuus antaa meille mahdollisuuden siihen, että yhteiskunta aidosti voidaan myös pitää auki, jolloin ei synny tartuntaryppäitä. Vaara on se, että jos ei ole mahdollisuutta ottaa virusta jo rajoilla kiinni, syntyy jatkotartuntoja, ympäri Suomea syntyy tartuntaryppäitä, ja näillä alueilla Suomi sulkeutuu aina sillä alueellisella tasolla. Ja tällä on suuri vaikutus yhteiskunnalle, ei vain elinkeinoelämälle ja yrittäjille, vaan sillä on myös suuri vaikutus ihmisten arjen elämään, ja nämä meidän on sovittava nyt yhteen.

Toinen näkökulma on se, laitammeko me etusijalle rajoilta tulevien rokottamattomien perusoikeudet vai Suomessa asuvat ihmiset, joilla ei ole rokotesuojaa, koska heidän riskinsä sairastua tähän tautiin on merkittävästi koholla. Ja ketä me priorisoimme, kun me valitsemme näitä työvälineitä? Tämä ei ole vain terveystieteellinen kysymys, tämä on elinkeinopoliittinen kysymys, mutta ennen kaikkea tämä on perusoikeus- ja perustuslaillisuus-kysymys, ja varmasti arvioidaan perustuslakivaliokunnassa sitä, mikä on tulevaisuudessa välttämätöntä ja oikeasuhtaista.

Tällä hetkellä, juuri tällä hetkellä, rokotekattavuutemme ei riitä vielä edes Suomen yhteiskunnan avaamiseen. Me olemme tehneet jo avauspäätöksiä ja rajoitusten lieventämispäätöksiä, mutta kokonaan yhteiskuntaa ei ole vielä saatu auki, koska tuota hybridistrategian virstanpylvästä ei ole vielä saavutettu. [Kai Mykkäsen välihuuto] Ja nämä ovat nyt ne kysymykset, joita eduskunnassa joudutaan pohtimaan. Itse ajattelen, että matkailulle pitäisi olla yksi viesti, ja se on hyvin selvä viesti. Meillä on lähes 300 miljoonaa eurooppalaista, joilla on jo EU:n koronapassi käytössä. Meillä on satoja miljoonia amerikkalaisia, kymmeniä miljoonia brittejä, jotka voivat jo tulla rokotesuojalla tänne. Ja nämä ovat ne kysymykset, joita me joudumme eduskunnassa arvioimaan.

No, sitten siirrytään tähän koronapassiin. Kiihtäen edustaja Aittakumpua siitä, että tiivistitte minusta hienosti sen, mistä koronapassissa on kysymys. Ja, edustaja Heinonen, nyt on syytä olla valppaana siinä, että minkälaisia koronapasseja on Suomessa suunniteltu. Onko koronapassi terveystieteellinen eli rajoituspassi, vai onko se koronapassi rajoituksista vapautumisen passi? [Ben Zyskowitz: No sitähan se olisi ollut kesälläkin! — Välihuutoja oikealta] Ja nimenomaan tämä jälkimmäinen on nyt se toimintalinja, jolla on valittu mentävän. Alun perin ajatus oli, että me lähdemme hakemaan sellaista koronapassia, jossa yhteiskunta lähtökohtaisesti on auki, mutta jos jollakin alueella syntyy merkittävä tartuntaryppäs ja viranomaisten valtuuksilla tätä epidemiaa joudutaan hallitsemaan, [Mauri Peltokangas: Passiko ne tartunnat estää!] tällä alueella on mahdollista näistä viranomaisrajoituksista vapautua nimenomaan tällä koronapassilla, ja tässä logiikassa on todella paljon erilaisia perusoikeus- ja perustuslaillisia näkökulmia, joissa me joudumme olemaan hyvin sensitiivisiä. [Ben Zyskowitz: Missäpä ei nykyään olisi!]

No, nyt tässä kokonaisuudessa, kun me keskustelemme tästä koronapassista, katson itse, että on tärkeää — olen saanut tämän tehtävän 5.8. hallituksen neuvottelussa — että sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi tätä hanketta. Substanssiministeriöt ovat tehneet täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

tä suurimman työn, ja me olemme tarjonneet tämän pinnan, eli tartuntatautilakiin on lisätty tämä 58 i §. Muistan hyvin myös nämä huhtikuiset keskustelut, hallituksessa myös käytiin tämä keskustelu, ja lähtökohta oli, että niillä ministeriöillä, joilla on tarvetta koronapassiin, [Puhemies koputtaa] sitä suunnittelutyötä lähdetään nyt tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ministeri Kiuru. — Näyttää olevan tarvetta vielä debattikeskusteluun. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.40 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kiuru, kokoomus esitti tismalleen samanlaista koronapassia huhtikuussa 2021, vajaa puoli vuotta aiemmin. Meidän ryhmän puheenjohtaja, edustaja Mykkänen kävi vielä laajasti läpi, miten sillä olisi voitu tämä mennyt kesä tapahtumien osalta pelastaa. Siinä oli mukana rokote, mutta kun rokotekattavuus ei ollut riittävän korkea, siinä oli samalla lailla mukana sairastettu korona tai negatiivinen testitulokset. Se ei olisi velvoittanut ketään käymään rokotusta ottamaan, mutta se olisi auttanut pitämään urheilutapahtumat auki, kesäkonsertit auki, festarit auki, tanssit auki, mitä kaikkea kesällä Suomessa olisi ollutkin, ja matkailu- ja ravintola-alan. Aika moni ravintola olisi selvinnyt kesästä huomattavasti paremmin, [Puhemies koputtaa] jos heillä olisi ollut tämä kortti käytössä — yhteiskunnanavaamiskortti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

14.41 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nämä tiukat koronarajoitukset eivät ole enää oikeasuhtaisia. Kysyn ministeriltä: kun sairaalakapasiteetti ei näytä olevan enää uhattuna ja enemmistö on rokotettuja, miten on perusteltua, että te vain ajatte tähän asti järeintä rajoitustoimenpidettänne eli koronapassia? Ihmettelen varsinkin sitä, että vastoin THL:n linjaa te ulotatte tämän myös lapsiin. Mitä te, ministeri Kiuru, sanotte sille 12-vuotiaalle, joka ei syystä tai toisesta ole rokotettu ja jota te esitätte käännyttäväksi leikkiapaikan porteilta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kyllä nyt liioitellaan, niin kuin äskeisessä Tavion puheenvuorossa, näitä vaikutuksia [Mauri Peltokangas: Mitäs liioittelua tuossa oli?] ihan dramaattisesti. Minä haluaisin tässä palauttaa keskustelua myös siihen, että kun me olemme puhumassa koronapassista ja olemme puhumassa siitä, mitä tehdään rajoilla, kaiken täytyy lähteä siitä, mikä on se tilanne meidän maassamme. Äkkiä kun katsoin tämän päivän rokotustilanteen, niin 83,3 prosenttia yli 12-vuotiaista on saanut yhden rokotteen ja 66,6 prosenttia on saanut kaksi rokotetta. Kun katsotaan toisin päin, se tarkoittaa, että 1,5 miljoonaa suomalaista ei ole vielä saanut kahta rokotetta. Ja niiden joukossa, jotka ovat saaneet vain yhden rokotteen, on merkittävä määrä ihmisiä, joilla ei ole riittävää vastustuskykyä tätä deltavirusta vastaan. Tässä tilanteessa me joudumme käyttämään vielä edelleen tarkoin harkittuja rajoituksia samalla, kun teemme [Puhemies koputtaa] kaiken voitavamme rokotuskattavuuden lisäämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

14.43 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Tavion rinnastus oli minusta aivan oikein. Näinhän tämä käytännössä tulee näyttäytymään. Meillä tulee olemaan lapsia, joista osa pääsee jalkapalloharkkoihin tai jääkiekkoharkkoihin ja osa ei pääse, jos ei juokse koko ajan testaamassa itseään. Onhan tämä nyt väärin, ja onhan tämä nyt yksilön oikeuksien loukkaus aivan selkeästi.

Sitten toistan kysymyksen ministeri Kiurulle tästä valmistelusta: kun te olette varmaankin kuullut useita perustuslakiasiantuntijoita liittyen tähän yhdenvertaisuuteen ja koskemattomuuteen — perustuslain 6 ja 7 § — niin minkälaista viestiä sieltä on tullut?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, sen jälkeen ministerille 2 minuuttia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.44 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen kritiikin siltä osin, että kyllähän tämä koronapassi olisi voinut tulla hieman aikaisemmin, kuten täällä on moni todennut, mutta sekin pitää kyllä tunnustaa, että jos meillä rokotuskattavuus on hyvin alhainen, niin eihän silloin tämmöisellä passilla voida toimia.

Mutta sitä toivoisin, että tästä salista lähtisi myös oikea kuva tästä koronapassista: Eihän tämä ole mikään järein keino missään tapauksessa, kuten täällä on väitetty. Tai kun moni kansalainen antaa palautetta, että tässä puututaan yhdenvertaisuuteen tai ihmisoikeuksiin, niin he voivat kyllä luottaa siihen, että eduskunnan perustuslakivaliokunta tästä näkökulmasta aivan varmuudella tutkii, että tämä on sopusoinnussa kansainvälisten ihmisoikeuksien kanssa eikä riko perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta. Tämähän on, kuten ministeri täällä totesi, vaihtoehto silloin, jos välttämättömyyskriteerit edellyttävät, että jollakin alueella otetaan tilojen käyttöön liittyviä rajoituksia käyttöön — sitten ei tarvitse ottaa, jos on [Puhemies koputtaa] tämä koronapassi. [Puhemies: Kiitoksia!] Ei tämä ole mikään järeä keino. [Mauri Peltokangas: Ihmisen liikkumisen estäminenkö ei ole järeä keino?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

14.45 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on nimenomaan havaittava ero viime kevään ja tämän syksyn välillä, ja se on erityisesti rokotekattavuudessa. Viime keväänä koronapassi olisi sulkenut useampia ihmisiä näiden palveluiden ulkopuolelle. [Välihuutoja oikealta] Nyt kun me voimme ottaa sen käyttöön, kuten Lindén sanoi, kaksi kolmasosaa ihmisistä on jo saanut, ja muutamien viikkojen sisällä kaikilla... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu] — Edustaja Zyskowicz otti minulta puheenvuoron. [Ben Zyskowicz: Anteeksi, painoin väärin!] — No niin, edustaja Zyskowicz, jos saan jatkaa loppuun. — Nyt muutaman viikon sisällä meillä ovat kaikki yli 12-vuotiaat saaneet mahdollisuuden ottaa toisen rokotteen. Silloin tämä on tapa avata yhteiskuntaa, välttää laajempia rajoitustoimia, ja se on se suuri ero viime kevään ja tämän syksyn välillä. [Mauri Peltokangas: Mihin sä tarvitset koko passia?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

14.46 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Tässä on hyvin todettu, että tämä koronapassi tässä esitetyssä muodossa, joka eduskunnalle tulee, avaa yhteiskuntaa. [Ben Zyskowicz: No niinhän se olisi kesälläkin tehnyt!] Se avaa yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

taa nimenomaan siksi, että se ei ole rajoitusväline vaan se on yhteiskunnan rajoituksista vapautumisen väline, [Ben Zyskowitz: Aivan kuten kesällä!] ja sitä eivät päättä viranomaiset, vaan sen tekevät alan toimijat. Tämä on se logiikka, joka tässä nyt on käytössä. [Ben Zyskowitz: Aivan kuten kesällä!] Minä itse ajattelen, että tämä tapa, jolla eduskunnalle koronapassia esitetään, on mielestäni hyvinkin perusteltu, [Mauri Peltokankaan välihuuto] ja tätä näkökulmaa käydään sitten perustuslakivaliokunnassa yhdenvertaisuuden näkökulmasta läpi.

Edustaja Juuso myös kysyi, mihin oikeudellinen arvio perustuu. Sitä on tehty oikeusministeriössä, tämän passin lainsäädännön tekniikan valitsemisessa, ja olemme myös kuulleet perustuslakivaliokunnassa tottuneita perusoikeuksien asiantuntijoita, jotta me saamme käsitystä siitä, että tämä myöskin perusoikeudellisesti sekä perustuslain näkökulmasta on yhdenvertaisuusehdot täyttävää.

Nyt on kysymys siitä, että jokaisella on Suomessa mahdollisuus tämä koronapassi hankkia ja sitä kautta tulla myöskin sen mahdollisuuden piiriin, että jos omalla alueella näitä rajoituksia joudutaan merkittävän tautiryppään tilanteessa mahdollisesti ottamaan käyttöön, niin siinäkin tilanteessa pystyttäisiin toimimaan ilman näitä rajoituksia. Tämä on se logiikka, jota tässä nyt rakennetaan. [Juha Mäenpää: Millä 11-vuotias todistaa ikänsä?]

Onko tautitilanne sitten hyvä vai huono? On tärkeää myös eduskunnan katsoa hiukan menneeseen: Viime vuonna kesäkuun ja syyskuun välillä, jos katsotaan ja lähdetään liikkeelle 16.6., meillä oli 13 kuollutta. Tällä hetkellä, tämän vuoden samalla ajanjaksolla, meillä on valitettavasti 87 menetettyä ihmishenkeä. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole vielä ohi, mutta miten tässä tilanteessa menetellään ja millä tavalla tehdään oikeasuhtaisia välttämättömiä toimia, siitä tässä kokonaisuudessa on kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin tälle asialle tässä vaiheessa varattu käsittelyaika on kulunut umpeen ja keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.48.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.51.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä samassa täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Puhujalistaan. Edustaja Turtiainen.

16.52 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! George Orwell sanoi aikanaan, että totuuden kertomisesta tulee vallankumouksellinen teko silloin, kun valehtelu on vallalla maailmassa. Nyt elämme sellaista aikaa, jossa valehtelu on vallalla ja vallankumouskin on jo alkanut. Valheita vastaan totuutta puhuvia on jo niin paljon, että sitä voidaan sanoa kansanliikkeeksi ja jopa kansalaiskapinaksi. Ja se kasvaa koko ajan suuremmaksi ja suuremmaksi. Hyvät kollegat, voitte olla varmoja, että se tulee vastustamaan kaikkia rajoituksia tässä valepandemiassa, kuin myös koronapassissa. Ja varmasti tullaan näkemään myös kansalaisistotelemattomuutta, jos tässä maassa langetaan alistamaan joitakin ihmisryhmiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Syrjintä on aina tuomittu laajasti tässä yhteiskunnassa, ja hyvä hallitus, te olette nyt lähdössä koronapassiesityksellä syrjinnän tielle. Te olette heittämässä nyt sen ensimmäisen kiven. Te olette tällä esityksellä laillistamassa syrjinnän. Yhdenvertaisuuslakiin on erityisesti kirjattu, että ketään ei saa syrjiä terveydentilan takia. Mitä luulette, hyvä hallitus, saatteko te sen heittämänne kiven vielä niskaanne ja vielä moninkertaisena? Iltalehti uutisoi eilen: ”Myyjä pyysi miestä laittamaan maskin Saksassa — mies ampui myyjän.” Eivätkö edes tällaiset uutiset herätä teitä, hyvät kollegat?

Arvoisa puhemies! Jos tämä natsipassi puheistani huolimatta saatetaan voimaan, eikö saman tien voitaisi määrätä kadulla kulkeville ihmisille näkyvät hihamerkit? Natsipassin omistavilla voisi olla hakaristitunnus ja passittomilla vaikka siniristilippu. Ehkä tästä syntyy teille, hyvä hallitus, kiihottavia muistikuvia — tai mielikuvia tulevasta tilanteesta. Hihamerkki vastaan hihamerkki. Lisäksi rokottamattomat voitaisiin velvoittaa huutamaan ihmisten ilmoilla liikkeessaan ”Saastainen, saastainen”, kuten spitaaliset aikoinaan joutuivat Raamatun mukaan tekemään. Raamattu jatkaa spitaalisista: ”Niin kauan kuin sairaus hänessä on, olkoon hän saastainen; saastaisena hän asukoon yksinensä, hänen asuinsijansa olkoon leirin ulkopuolella.” Leirin ulkopuolella — sinne te, hyvä hallitus, olette nyt laittamassa terveitä ihmisiä, eristämässä heitä yhteiskunnasta kuten spitaalisia. Erona on siis vain se, että nyt niitä tautisia olisivat terveet ihmiset. Siis terveet ihmiset, jotka eivät vain ole suostuneet ottamaan myrkkypiikkisarjaa.

Arvoisa puhemies! Tämä valepandemia ja hallituksen asettamat poikkeustoimet ovat monin tavoin syventäneet eriarvoisuutta yhteiskunnassamme. Nyt, hyvä hallitus, te olette pistämässä kahta pahemmaksi ja luomassa kansaamme kahden kerroksen väkeä. Te olette tekemässä sellaista jakoa, jossa jakotekijänä ei toimi varallisuus vaan vakaumus. Jakotekijänä on myös valhe vastaan totuus. Siinä kisassa ratkaisevaa on, kummalle puolelle kukin sijoittuu.

Arvoisa puhemies! Valta kuuluu kansalle -puolue on aina totuuden puolella — ja niin tässäkin asiassa. Olemme vapauden puolella fasistista totalitariaa vastaan. Eräänä päivänä totuus vielä paljastuu kaikille ja se pyhässä kirjassakin mainittu valo tulee vielä siintämään täältä Pohjolasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Soinikoski.

16.57 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Kiitin hallitusta koronapassilakiesityksestä jo aiemman debatin aikana. Tämä laki tarvitaan mukaan pandemian torjunnan työkalupakkiin. Vihreät näyttivät koronapassille vihreää valoa jo tämän vuoden helmikuussa.

Koronapassi tuo varmuutta tapahtuma- ja kulttuurialalle, matkailussa se toimii jo kautta linjan. Koronapassi mahdollistaa terveysturvallisten tapahtumien toteuttamisen myös huonommissa epidemiatilanteissa. Mikäli rajoituksia jouduttaisiin ottamaan vielä käyttöön, toiminnanharjoittaja voisi osittain poiketa niistä ottamalla käyttöön koronapassin.

Passi myös kannustaa ottamaan rokotteen, mutta rokotus ei ole edellytys sen saamiselle, ja passin voi saada myös negatiivisella testillä tai todistuksella jo sairastetusta covid-19-taudista, toisin kuin edustaja Turtiainen täällä toistelee.

Alle 12-vuotiailta ei edellytetä koronapassia, ja lapsen edun ensisijaisuuden periaatteen mukaisesti alle 18-vuotiaille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan testaukseen.

Paras vaihtoehto olisi, että rajoituksista päästään luopumaan eikä passia tarvita kovin pitkään Suomessakaan. Lainsäätäjinä me voimme nyt lisätä tämän uuden työkalun mu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

kaan pandemia-ajan työkalupakkiin, mikäli rajoituksia joskus vielä joudumme käyttöön ottamaan tämän tai seuraavan tartuntataudin takia.

Arvoisa puhemies! Korona jyllää yhä maailmalla, ja siksi meidän on huolehdittava siitä, etteivät uudet variantit maailmalta uhkaa Suomen tällä hetkellä paranevaa tautitilannetta. Oppositio täällä tuttuun tapaan jankkaa tällä kertaa sitä, miksei koronapassia ole aiemmin tuotu tähän saliin. Suomalaisten rokotekattavuus on vasta nyt sillä tasolla, että passi voidaan ottaa käyttöön meillä. Kevään rokotetilanne ei sitä vielä mahdollistanut. Ne maat, joi- ta täällä on tänään mainittu, ovat pystyneet syystä tai toisesta rokottamaan väestönsä nopeammin, ja siksi myös koronapassin käyttöönotto onnistui niissä aikaisemmin kuin Suomessa. Siitäkin huolimatta Suomi on pärjännyt koronatoimissa kansainvälisesti hyvin.

Toivottavasti opposition kiire passin käyttöönotolle jatkuu myös valiokuntakäsittelyn aikana, jotta hallituksen esitys koronapassista palaa nopeasti meille hyväksyttäväksi tähän saliin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivisaari.

17.00 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, tähän hallituksen esitykseen liittyy kaksi keskeistä asiaa, yhtäältä Suomeen saapuvien henkilöiden terveysturvallisuuteen liittyvät käytänteet eli käytännössä se, että toivotamme heittämillä tervetulleeksi täyden rokotesarjan omaavat, puolen vuoden sisällä koronan sairastaneet tai tuoreen negatiivisen koronatodistuksen omaavat henkilöt. Ne, jotka eivät näitä kriteerejä täytä, joutuvat maahantulon osalta lisätoimiin tai lisätesteihin.

Toinen asia on kansallisen koronapassin mahdollinen käyttöönotto, jonka tavoitteena on vähentää kokoontumisiin liittyviä koronavirustartuntoja ja edistää yhteiskunnan avaamista. Koronapassin lähtökohtana on helpottaa sellaisten alojen toimintaa, jotka tällä hetkellä kärsivät eniten rajoituksista tai joiden toimintaan asetettaisiin lisärajoituksia tautitilanteen pahentuessa. Käytännössä siis niin, että alueilla, joilla merkittäviä rajoituksia on, koronapassin avulla elinkeinonharjoittajat kuitenkin pystyisivät toimimaan. Esimerkkinä näistä ovat vaikkapa ravintolat, yökerhot, yleisötilaisuudet, kuntosalit, urheilu- ja liikuntatilat, uimahallit, kylpylät, tanssipaikat ja niin edelleen. Tämä olisi siis vaihtoehto sille, kun mikään muu ei auta: korona roihuaa, ja rajoituksia asetetaan. Tällöin koronapassi olisi keino pitää elinkeinoelämää yllä, keino siis sille, ettei putiikkia laitettaisi kiinni.

Puhemies! Me kaikki tunnistamme sen keskustelun, mitä sekä maahantulorajoitusten että koronapassin ympärillä on käyty. On aivan selvää, että monet näkökulmat ovat myös oikeutettuja. Juntaammeko me esimerkiksi Lapin talvimatkailun vaikeuksiin tai kohtelemmeko ihmisiä tasavertaisesti? Esimerkiksi matkailun osalta meillä ei ole tietenkään varaa menettää toista talvea. Meillä pitää olla siis ketteryyttä, ja onko tässä sellaista riittävästi, sitä valiokuntien on myös hyvä miettiä.

Lopulta itse näen, että koronapassi on mahdollinen varustelissä, jonka avulla voimme avata yhteiskuntaa. Se ei ole siis rajoite, vaan vapauspassi. Toivon toki, että sitä ei tarvitsisi käyttää, vaan lähtisimme yhä rohkeammin kohti yhteiskunnan avaamista joka tapauksessa. Se voi olla takataskussa, jos portit uhkaavat taas mennä kiinni. Sitä sulkemisen tietä, siis sulkemisen tietä, me emme kukaan enää halua. Yhtä selvää on myös se, että meillä pitää olla tässä järki kädessä ja sydän lämpimänä sen osalta, ettemme hajota ja hallitse vaan rakennamme yhteisöllisyyttä ja vastuullisuutta emmekä tee mitään tarpeetonta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Puhemies! Lopuksi: Meidän on varmasti valiokunnissa tervettä ja viisasta myös pohtia niiden ihmisten asemaa, jotka esimerkiksi sairauden osalta eivät voi syystä tai toisesta rokotetta ottaa. Sama koskee myöskin lasten asemaa. Tältä osin uskon, että valiokuntakäsittelyssä nämä lakiesityksen asiat vielä tarkentuvat, täsmentyvät ja kenties paranevat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mattila.

17.05 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme saaneet totutella jo jonkin aikaa avoimempaan yhteiskuntaan, jossa ovat ravintolat auki ja tilaisuuksia on pystytty järjestämään. Tämän ovat mahdollistaneet hyvin sujuneet rokotukset ja hyvässä hallinnassa oleva tautitilanne. Käsillä oleva lakiesitys tartuntatautilain muuttamisesta on osa hallituksen suunnitelmaa purkaa koronasta johtuneita rajoituksia. Hallitus on aivan oikein linjannut koronastrategiakseen yhtäaikaisen yhteiskunnan auki pitämisen ja tautitilanteen hallinnassa pitämisen eri keinoin.

Pidän tärkeänä hallituksen toimia pitää yhteiskuntaa auki. Vapaa liikkuminen ja osallistuminen ovat merkityksellisiä asioita niin fyysiselle kuin henkisellevä terveydelle. Esimerkiksi koululaisten ja opiskelijoiden kannalta pysyminen lähiopiskelussa olisi ensiarvoinen tavoite. Vaikka etäopiskelu on toki ollut tyhjää vaihtoehto, nyt jo tiedetään poikkeuskuukausien aikana lasten ja nuorten opintosuoritusten heikentyneen ja mielenterveysongelmien lisääntyneen. Etäopiskeluun ei siis kannata palata kuin äärimmäisessä tilanteessa.

Käsillä oleva lakiesitys pitää sisällään esityksen koronapassista yhtenä keinona pitää yhteiskuntaa auki, vaikka paikallisesti tauti saattaisi nostaa päätään. Koronapassin saamisen ehtona olisi kaksi rokotusta, sairastettu korona tai tuore negatiivinen tulos koronatestistä. Vaikka yhdyinkin kritiikkiin siitä, miksei passin valmistelua aloitettu jo aikaisemmin, ajatelen sen sitten aikanaan tullessaan käyttöön olevan kuitenkin hyvä asia. On tärkeää mahdollistaa yritysten, liikkeiden ja kauppojen aukiolo sekä erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen. Avoinna oleva yhteiskunta on kaikkein parhainta yritystukea.

Koronapassin käyttöönottoa on kritisoitu siitä, että se eriarvoistaa kansalaisia. Sitä on virheellisesti nimitetty myös rokotuspassiksi. Pitää muistaa, että koronapassin saadakseen riittää todistus tuoreesta negatiivisesta koronatestistä. Tällä tavalla rokotetut ja rokottamat ovat passin saannin suhteen tasavertaisessa asemassa.

Parasta olisi, että kansalaiset toimisivat vastuullisesti ja ottaisivat sekä ensimmäisen että toisen rokotteen. On perin erikoista, että joillekin tahoille eivät kelpaa Suomen johtavien terveysasiantuntijoiden yhteneväiset näkemykset siitä, että rokotteet kannattaa ilman muuta ottaa. Kahteen kertaan rokotetut sairastavat mahdollisen koronan lievänä. Tehohoidossa olevat koronapotilaat ovatkin järkiään rokottamattomia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta saa pian kuultavakseen asiantuntijoita, jotka avaavat terveydellisiä syitä, miksi rokotetta ei voisi ottaa.

On kyseenalaista, että nämä oman elämänsä virologit pitävät muuta Suomea ja rokotettuja kansalaisia panttivankeina ja hidastavat yhteiskunnan avaamista. He ovat todennäköisesti niin poteroituneet omaan rokotekriittiseen maailmankuvaansa kaiken maailman salaliittoteorioineen, ettei heihin tehoa mikään järkipuhe. Onkin hyvä, että ei jäädä enempäänsä odottamaan, milloin 80 prosentin rokotekattavuus on täynnä vaan samaan aikaan val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

mistellaan myös keinoja elää niin normaalia elämää kuin mahdollista. Virus ja sen variantit ovat tulleet jäädäkseen, ja meidän on sopeutettava elämämme sen mukaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ledamot Löfström.

17.08 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Vaccinationerna går framåt i snabb takt. Vaccinerna är effektiva och färre behöver sjukhusvård. I dag vårdas 19 patienter i hela landet på intensivvårdsplats för covid-19. Det gör belastningen på sjukvården hanterbar.

Finlands hantering av coronapandemin har lyckats mycket väl hittills. Därför är det möjligt att öppna upp samhället på det sättet som man beslutat i hybridsstrategin. Detta borde också synas vid gränserna. Det skulle vara mycket motiverat att inte förlänga hälsokontrollerna för inresande — om inte från hela Europa så i alla fall från övriga Norden, där läget är snarlikt det i Finland.

Hälsokontrollerna är tyvärr byråkratiska, dyra och fångar upp mycket få smittofall. Det är relevant att fråga sig om det nu är rätt använda resurser med tanke på att pengarna som finansierar dem i praktiken på längre sikt kommer att vara bort från någon annan offentlig service, i synnerhet i de fall då man testar inresande som kommer från områden med en lägre incidens än Finland.

Hälsokontrollerna ställer till praktiska problem för gränssamhällen såsom Åland. Åland utgör 0,54 procent av Finlands befolkning, men 15 procent av pendlingen över gränsen från Finland sker mellan Åland och Sverige. Flera områden i Sverige har en lägre incidens än områden i Finland. Därför är det motiverat att man inte skulle ha hälsokontroller heller från Sverige, då det ställt till betydande praktiska problem för exempelvis idrottslag som idrottar i Sverige, eftersom ungdomar inte ännu fått två vaccindoser.

Det är därför mycket viktigt att både grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet noggrant granskar om förlängningen av hälsokontrollerna faktiskt är tillräckligt motiverad.

Arvoisa herra puhemies! Ahvenanmaa on tärkeä raja-alue Suomessa. Ahvenanmaan asukkaat muodostavat vain 0,54 prosenttia Suomen koko väestöstä, mutta 15 prosenttia koko maan työmatkustamisesta kulkee Ahvenanmaan ja Ruotsin välillä. Tähän vaikuttavat sekä kieli että maantiede. Manner-Ahvenanmaa sijaitsee maantieteellisesti lähempänä Ruotsia kuin Manner-Suomea. Muun muassa tästä syystä monet urheilun juniorijoukkueet pelaavat Ruotsin sarjoissa. Pelaaminen ja urheileminen Ruotsissa ei ole ainutlaatuista Ahvenanmaalla, sillä myös Tornio-Haaparannan rajalla pohjoisessa vastaavanlainen vuorovaikutus on vilkasta. Täysin rokotetuille terveystarkastusvaatimukset eivät ole ongelma, mutta yhteiskunnalle se on byrokraattista ja kallista.

Tilanne on aiheuttanut vaikeuksia myös Ahvenanmaan urheilujoukkueille, jotka on suljettu ulos Ruotsin sarjoista tartuntatautilain erittäin tiukan tulkinnan vuoksi. Ruotsi on Suomen tavoin priorisoinut riskiryhmiä ja iäkkäitä. Tämän seurauksena nuoret ovat olleet jonon viimeisenä rokotteen saannissa. Koska nuoret eivät vielä ole saaneet molempia rokotteita, tartuntatautilain nojalla on tehty päätös, että ruotsalaiset joukkueet eivät voi matkustaa Ahvenanmaalle, vaikka ilmaantuvuusluku alueilla, joilta joukkueet ovat kotoisin, on ollut alhaisempi kuin monin paikoin Suomessa. Emme tietenkään halua matkustusrajoituksia Suomen eri paikkakuntien välille, mutta logiikka rajoitusten suhteen tuntuu ontuvan, kun ilmaantuvuusraja toisella puolella on ollut matalampi kuin omassa maassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaalla yllätyimme myös siitä, että hallitus myönsi Torniole ja Lapille poikkeuksia matkustusrajoituksiin koskien rajaliikennettä Ruotsin Norlannin rajakuntiin. Emme katso Torniota ja Lappia karsaasti, mutta olisimme toivoneet samantyyppistä poikkeusta. Norlannissa ilmaantuvuusluku on ollut korkeampi kuin Ruotsin Roslagensissa toisella puolella Ahvenanmerta. Tästä huolimatta Ahvenanmaa ei saanut hallitukselta samaa poikkeusta kuin Lappi. Se ei ole reilua.

Tautinäkökulmasta katsottuna Ahvenanmaa on selvinnyt pandemiasta erittäin hyvin: kaikkiaan 481 tapauksesta kukaan ei ole menehtynyt. Koko pandemian aikana 22 henkilöä on saanut sairaalahoitoa koronan takia. Kolme henkilöä on ollut tehohoidossa, mutta yksikään ei ole tarvinnut hengityslaitetta. Rokotuskattavuus on Ahvenanmaalla korkea ja ilmaantuvuusluku on tällä hetkellä koko maan alhaisin.

Yhteiskunnan avautuessa on tärkeää avata myös raja-alueiden rajat. Koska rokotustilanne on nyt hyvin samankaltainen koko Pohjolassa, olisi Ruotsin tavoin perusteltua vapauttaa muut Pohjoismaat kokonaan kyseisistä matkustusrajoituksista. Ainakin kaikki raja-alueet pitäisi jättää rajoitusten soveltumisalan ulkopuolelle.

Tartuntatautilaissa säädettyjen rajoitusten vuoksi Ahvenanmaan urheilujoukkueet on suljettu pois Ruotsin sarjoista, minkä seurauksena nuoria ja valmentajia on jo nyt vetäytyneet joukkueista. Se ei ole hyvä asia. Siksi toivomme, että hallitus haluaa löytää myös Ahvenanmaan kaltaisille raja-alueille käytännönläheisiä ja toimivia ratkaisuja vaarantamatta kuitenkaan kansallista strategiaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

17.15 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee koronapassin olevan avaa-va eikä rajaava. Todellisuudessa sen kanssa astutaan aivan liian pitkälle sekä perusoikeuksien päälle että rokotteen ottamisen vapaaehtoisuuden esteeksi.

Koronapassia oltaisiin ottamassa käyttöön vaihtoehtona voimassa oleville yleisö- ja asiakasrajoituksille. Toiminnanjohtaja voisi joko rajoittaa toimintaansa vaaditun mukaisesti tai avata sitä kieltämällä tiloihin pääsyn ainoastaan sellaisilta yli 12-vuotiailta henkilöiltä, joilla ei olisi todistusta täydestä rokotesarjasta, sairastetusta taudista tai maksimisään 72 tuntia vanhasta koronatestistä. Tähän liittyy perustavanlaatuisia ongelmia:

Ensimmäinen ja suurin ongelma on se, että lakimuutos olisi selvä signaali siitä, että koronarokotteen ottaminen ei käytännössä olisi enää vapaaehtoista. Rokottamattomia vaadittaisiin käymään muutaman päivän välein yksityisen palvelutarjoajan koronatesteissä. Nämä ovat tyypillisesti jopa yli 100 euroa maksavia testejä. Muussa tapauksessa esimerkiksi liikuntaharrastuksista olisi luovuttava kokonaan. Jo pelkkä testien kalleus asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan. Hallituksen esityksessä ongelma on kuitattu sillä, että rokotteen saa ilmaiseksi. Tämä perustelu syö pohjan siltä, että rokotteen ottaminen on säädetty vapaaehtoiseksi. Mikäli kansalainen haluaa vapaa-ajallaan poistua kotoaan muualle kuin metsään, tehdään passin avulla rokotteen ottamisesta käytännössä pakollista.

Lisäksi esimerkiksi THL:n antamassa lausunnossa kiinnitetään vakavaa huomiota siihen, että esitys kohtelee eriarvoisesti sellaisia henkilöitä, jotka eivät terveydellisistä syistä pysty ottamaan rokotetta. Tältä ryhmältä ei THL:n mukaan ole kohtuullista vaatia jatkuvaa testaamista.

Arvoisa puhemies! Toinen ongelma liittyy passin epidemiologisen hyödyn perusteluihin. Olen henkilökohtaisesti tiedustellut THL:n ylijohtajalta uusimpia tutkimustietoja ro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

kotettujen mahdollisesta tartuttavuudesta. Tervahaudan mukaan jos rokotettu infektoituu deltaviruksella, virusmäärät PCR-testillä ja Ct-arvoilla osoitettuna voivat olla yhtä suuria kuin rokottamattomilla. Vielä ei kuulemma kuitenkaan tiedetä, tarkoittaako tämä sitä, että infektoitunut rokotettu saattaa tartuttaa virusta eteenpäin yhtä herkästi kuin rokottamaton. Tämä siis THL:n omien sanojen mukaan.

Koronapassi kuitenkin perustuu sille olettamukselle — korostan sanaa ”olettamukselle” — että saatu rokotussarja vähentää yksilön kannalta tartuntariskiä oleellisesti. Toteutuuko lain vaatima välttämättömyys, mikäli koko esitys perustuu olettamukselle, jota ei olla vielä pystytty tieteellisesti vahvistamaan?

Myös yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut aikaisemmassa lausunnossaan, että oikeasuhtaisuusarviointiin vaikuttaa oleellisesti se, kuinka luotettavana todisteena koronadistusta voidaan pitää siitä, että henkilö ei voi olla koronaviruksen tartuttaja. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on pitänyt tähän liittyvää riittävää ja täsmällistä tietoa keskeisenä seikkana oikeasuhtaisuuspunninnan osalta.

Arvoisa puhemies! Kolmas erityisen huolestuttava seikka on se, että esitys koskee yli 12-vuotiaita lapsia, vaikka THL suositti sen rajaamista yli 16-vuotiaisiin. 12—15-vuotiaiden osalta sille ei ole epidemiologisia ja terveydellisiä perusteita. Kaikki lapset käyvät joka tapauksessa koulua ja viettävät aikaa luokkatovereidensa kanssa. Samalla alueella asuvilla lapsilla on usein myös yhteisiä harrastuksia, joissa he kuuluvat jopa samaan joukkueeseen. Mikäli kyseistä harrastustoimintaa rajoitettaisiin, suljettaisiin harjoituksista ja peleistä käytännössä ulos ne lapset, jotka eivät voi tai halua ottaa rokotetta. Luokassa lapset saavat istua vierekkäin, mutta illalla vain osa heistä voi käydä urheilemassa, ja samalla selviää jokaiselle urheilemassa olleelle lapselle kaverin henkilökohtaisia terveystietoja, sillä jokainen tietää perusteet sille, miksi kaveri ei voinut osallistua. Tällainen lainsäädäntökö on välttämätöntä ja lapsen oikeuksia turvaavaa? Tätä kysyn hallitukselta.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: Koronapassiesitys on eriarvoistava, valinnanvapautta rajoittava ja perusteiltaan riittämätön. Se jakaa ihmiset hyviin ja pahoihin ja lisää kansakunnan polarisoitumista. Esityksessä kuvaillaan passin käyttöä muissa maissa ja todetaan, että varsinaista näyttöä koronapassin toimivuudesta ei vielä ole.

Lopuksi haluan muistuttaa vielä tämän, että Suomen perustuslaissa sanotaan selkeästi: ketään ei saa syrjiä terveydentilansa vuoksi, ei sairaita eikä terveitä. Tämän vuoksi en kannata koronapassiesitystä. Hallituksen tulisi vetää esitys pois eduskunnasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä on poissa, edustaja Honkasalo on poissa, edustaja Werning myös poissa ja edustaja Tanus on poissa. — Mutta edustaja Mäenpää on paikalla. Olkaa hyvä.

17.22 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, eliikkä käytännössä puhumme koronapassista. Tämä tietyllä tapaa saattaa olla ideana ihan hyvä, mutta tämä on auttamattomasti myöhässä, ja tällä on kuitenkin aika paljon semmoisia vaikutuksia, että tämä tavallansa eriarvoistaa ihmisiä — jaetaan niitä hyviin ja huonoihin, koska tämä tulee paljastamaan asiakkaiden, työntekijöiden, urheilijoiden ja kunnanvaltuutettujen terveystietoja.

Arvoisa puhemies! Tuossa jo joku Twitter-aktiivi kirjoittikin, että hän joutuu olemaan rokotettuna kunnanvaltuustossa ja siellä on joku valtuutettu, joka ei ole ottanut rokotusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Elikkä tällä lailla ne tiedot paljastuvat sitten, ja ihmisiä ruvetaan laittamaan eri kategorioihin.

Sitten tässä on semmoisia asioita, esimerkkinä se, että tässä on ikäraja rajattu 16 vuoteen, elikkä tätä vanhemmat joutuisivat hankkimaan koronatestauksesta tuloksen, jos he eivät ole ottaneet rokotetta. Se on kuitenkin aika kallis; on arvioitu, että sen hinta on noin 98—200 euroa. En tiedä, mistä tämä ikäraja tähän on tullut, onko se ravistettu vain hihasta. Ja sitten tässä on 12-vuotiaat nuoret, elikkä tätä vanhemmilta tätä voitaisiin vaatia. En ymmärrä ihan täysin, mistä tämä ikäraja tulee, vaan sen pitäisi olla huomattavasti suurempi.

Tässä tulee myöskin semmoinen asia, että jos järjestetään jokin urheilukilpailu tai jalkapallopelejä tai vaikka konsertti tai joku, johonka nyt nuoria ja lapsia menee, niin millä he todistavat siellä ikänsä sitten. Jos järjestysmies epäilee 11-vuotiaan olevan yli 12-vuotias, niin millä hän sitten todistaa ikänsä siinä? Elikkä tämä varmaan tarkoittaa sitä, että hallitus haluaa kaikille lapsille tarjota ilmaiseksi henkilöllisyystodistuksen, jolla he voivat todistaa ikänsä. Taisi olla edustaja Tavio, joka puhui 12-vuotiaasta leikkipaikan ovella. Millä todetaan sitten kenenkään ikä?

Sitten tämän passin saamiseen liittyy vielä sellainen, että Omakannasta jos haluaa tämän EU:n rokotustodistuksen tulostaa, niin monella lapsella ei ole siihen oikeutta, koska heillä ei ole pankkitunnuksia, ja pankkitunnuksia ei varmaan saa ilman passia tai jotain kuvallista henkilökorttia.

Sitten tässä on ongelmia siinä, että mitkä luetaan niin kuin lakisääteiseen palveluun ja välittömiin palveluihin. Jatkossa tämä avaa ikään kuin semmoisen pandoran lippaan, että missä paikoissa tätä nyt sitten lopulta kysytään. Pitääkö kirjastossa olla, tai jos menee kunnan liikuntahallille, pitääkö siellä olla tällainen todiste sitten mukana?

Sitten, niin kuin äsken sanoin, tämä on aika lailla myöhässä. Luulen, että tämä hallituksen esitys on aikataulullisesti myöhässä, ja tämä aikataulukin on vielä auki. Tämä ei ole varmaan ihan nopea prosessi, koska tämä saataisiin sitten käyttöön.

Oma henkilökohtainen näkemykseni on, että meidän tulisi poistaa kaikki rajoitukset välittömästi ja luottaa meidän kansalaisiin, että he itse omalla toiminnallaan pyrkivät välttämään tällaisista epidemian leviämistä.

Sitten sellainen kysymys, minkä tuolla aamulla nostin esiin, on se, että mikä on riittävä rokotesarja, että saa sen todistuksen, ja missä vaiheessa se etenee. Onko näin, että rokotesarja voi olla valmistajasta riippuen yksi tai kaksi, tai onko mahdollisuus siihen, että nyt tämä rokotesarja kasvaakin, että vaaditaankin kolmas piikki, neljäs piikki? Kuinka moni jaksaa seitsemännen piikin jälkeen ottaa tämän? Tämä on vähän epävarma asia, koska on ennusteina, että jonkinlaisia uusia variantteja tulee ja saattaa muuntua tämä virus. Hetken päästä voidaan työpaikallakin jo ruveta sorsimaan semmoista henkilöä, josta tiedetään, että hänellä ei ole koronapassia.

No sitten on tällainen haastava ryhmä: Jotkut henkilöt eivät terveydellisistä syistä uskalla ottaa rokotetta tai jopa lääkärin suosituksesta ovat ilman rokotetta. Mitenkä he pääsevät palveluihin? Onko heillä sitten joku ohituskaista, niin että he saavat ikään kuin hyväksytyyn koronatodistuksen, vaikka he eivät ole rokotetta saaneetkaan?

Arvoisa puhemies! Tämän passin tarkoituksena on niin kuin auttaa sääntelyn poistamista semmoisilta paikoilta [Puhemies koputtaa] kuin ravitsemusliikkeistä tai kulttuuritapahtumista — sinne tämä varmaan pyrkii pureutumaan — mutta tässä on vaarana se, että tällä tehdään semmoista laillistettua syrjintää. [Puhemies koputtaa] Tämän takia en tue tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

koronapassin käyttöönottoa. Mielestäni meidän tulisi poistaa rajoitukset välittömästi ja luottaa kansalaisiin. Kyllä he ovat...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisa edustaja, valitettavasti rajoitus ajassa alkaa tulla. Voitte ottaa vielä toisen puheenvuoron.

En tiedä, onko se mahdollista...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: On on.

Vai oliko tämä viimeinen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko tässä välissä puhuu, ja sitten.

17.30 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Vielä sen verran haluan toki sanoa hallituksen jäsenille, kun heitä on täällä läsnä, että toki pohjimmiltaan kaikki ymmärtävät tämän tarkoituksena, mitä te haette tällä esityksellä, kuten hallituksen esityksessä lukee. Siellähän sanotaan, että tällä pyrittäisiin luomaan turvallisia toimintaympäristöjä niille yrityksille, jotka pystyvät tuottamaan semmoisia palveluita, jotka eivät ole niin sanotusti välttämättömiä, ja tällä saisi tilaisuuksia auki ravintoloissa ja kulttuuripuolella ja harrastuksissa. Sitä tällä perustellaan myös elinkeinovapauden lisäämisellä ja sillä, että estettäisiin koronataartuntoja, ja tätä olisi helpompi toteuttaa.

Mutta nyt kun kuitenkin ovat tiedossa nämä tosiasiat, että tämä ei tosiasiallisesti kerro sitä, pääseekö se koronavirus leviämään siellä vai ei, niin silloin olisi tehtävä sellaiset johtopäätökset, että nyt ei ole niin hyvin perusteltu, että tätä kannattaisi viedä läpi, ja varsinkaan tässä tilanteessa: kun kaikkialla muualla maailmassa näitä rajoituksia poistetaan, niin me rupeamme niitä lisäämään ja kiristämään. Tästä ei ole pitkä matka erilaisiin versioihin näistä rajoituksista. Esimerkiksi Baltian maissa, Virossa ja ainakin Liettuassa, missä olin, tehtiin tällainen koronapassin kaltainen toimenpide, jossa ei edes mihinkään ravintolaan pääse ilman, etteikö näytä tätä passia siellä ovella. Ja kyllä tämä jos joku eriarvoistaa kansalaisia. Se lisää polarisoitumista, ja se lisää eriarvoisuutta, ja ennen kaikkea olen huolissani siitä, että se lisää lasten syrjäytymistä niistä ympäristöistä, missä he esimerkiksi harrastustoimintojen kautta viettävät aikaansa tälläkin hetkellä.

Siinä mielessä, kun te käsittelette näitä valiokunnassa, kannattaisi huolella pohtia se, onko tämä varmasti hyödyksi suomalaisille ja onko tämä varmasti sellainen, että se ei eriarvoista ihmisiä. Ja jos näihin tulee toisenlainen vastaus, mitä tässä esityksessä on, niin toivoisin, että edustajat tekisivät sen johtopäätöksen, että tällä erää tätä asiaa ei edistettäisi eduskunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ledamot Löfström.

17.33 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Den här propositionen innehåller också förslaget om ett coronapass som ska kunna införas i de regioner som har begränsningar och då införas i stället för de begränsningarna. Man lägger till det som ett verktyg till verktygsbacken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2021 vp

Det är viktigt att komma ihåg att det här är temporär lagstiftning som föreslås och ska vara i kraft till den 31 december det här året enligt lagförslaget. Man har försökt noggrant avgränsa det så att det inte gäller till exempel offentlig verksamhet såsom bibliotek eller annan typs kommunal verksamhet, utan det här är strikt avgränsat för privat verksamhet, även om där finns vissa osäkra gränsdragningar som jag tror att man behöver titta på i utskottsbehandlingen. Men på det viset har man gjort ett bra arbete gällande förslaget.

Det som jag tycker att det finns orsak att titta på extra noggrant i utskottsbehandlingen är just den här åldersgränsen, som flera har lyft upp från olika gruppers sida. Nu sätter man åldersgränsen vid 12 år medan man till exempel för inresebegränsningar har åldersgränsen 16 år. Det finns risk att ungdomar helt enkelt hamnar i olika situation här, olika läge, och här behöver man titta noggrant i de ansvariga utskotten om den här åldersgränsen är korrekt satt. Jag tycker själv att det kunde vara motiverat att den skulle vara 16 år i stället, men här behöver vi höra de sakkunniga i utskottsbehandlingen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack, och nu behöver vi tolkning. — Var så god.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.